

Lisa Loeb

BANG

Roman

LEBOWSKI PUBLISHERS
AMSTERDAM 2022

Deze uitgave kwam mede tot stand dankzij bemiddeling van Sebes & Bisseling Literary Agency, zie ook: sebesbisseling.nl

© Lisa Loeb, 2022

© Lebowski Publishers, Amsterdam 2022

Omslagontwerp: Riesenkind, 's-Hertogenbosch

Auteursfoto: Aisha Zeijpveld

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 6536 9

ISBN 978 90 488 6537 6 (e-book)

NUR 301

www.lisaloeb.nl

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv.

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Daniel, mijn moeder en mijn vader

'I'm a creep
I'm a weirdo
What the hell am I doin' here?
I don't belong here'

– Radiohead, 'Creep'

'Er komt zoveel wereld binnen
Dat ik niet weet
Waar ik moet beginnen'

– L. Loeb, 'Mijn Odyssee'

Elke overeenkomst met in de werkelijkheid bestaande personen, gebeurtenissen en locaties berust niet op toeval, want het is allemaal precies zo gegaan. Althans, in mijn eigen hoofd.

Ik zit niet goed. Mijn stoel is gemaakt van stroef, donkerbruin hout en het leer van de zitting is hard. Het zenderkastje van mijn microfoon hangt aan de sluiting van mijn bh, waardoor ik de hele uitzending tegen een bult leun. Ik voel me een soort Quasimodo, maar dan met meer lippenstift. Tijdens de opnames wissel ik anderhalf uur lang verkramp van been naar been. Linkerbeen over rechterbeen. Rechterbeen over linkerbeen. Opletten dat ik geen inkijk onder mijn rokje heb of in mijn decolleté als ik vooroverleun om op het grote tv-scherf voor me een puzzel of foto's van straatwoorden in de galerijronde te bekijken. En het feit dat ik voor elke opname een nieuw paar hoge hakken aantrek, hakken die zelfs pijn doen als je er alleen maar mee zit, helpt ook niet. Maar dat dient een doel. Het gebrek aan comfort houdt me scherp. Ik kan niet in achteloosheid wegzakken. Daarvoor is dit te belangrijk.

Het is druk in de studio. Productieassistenten lopen heen en weer met glazen water, Philip Freriks neemt zijn teksten door met de eindredacteur en cameramensen stellen hun lenzen scherp. De visagiste komt naar me toe om mijn zweetsnor weg te deppen. Ze glimlacht. Ze weet hoeveel dit voor me betekent. 'Komt goed, meissie, we hebben allemaal op jou ingezet.' Maarten van Rossem nipt rustig aan zijn cappuccino, de derde die ik hem in een uur tijd zie drinken. Op zijn beker staat: IK BEN DE SLIMSTE. De grote gele cirkel in het decor achter me zoemt als een opstandige tl-buis in een slecht onderhouden systeemplafond.

Tot nu toe had mijn deelname aan *De Slimste Mens* niet beter kunnen gaan; na zeven afleveringen sta ik op de eerste plek in het klassement en heb ik de beste kaarten om te winnen vandaag. Maar voor het zover is moet ik nog vijf rondes door zien te komen, en natuurlijk het eindspel tussen de twee beste kandidaten winnen. En mijn tegenstanders zijn sterk. IJzersterk. Joost en Bram. Allebei slim, allebei man. Zoals zo vaak op tv. Maar ik ben beter. Dat weet ik zeker. Ik kan dit winnen. Ik móét dit winnen. Ik moet dé Slimste Mens worden. Niet alleen voor mezelf, ook voor mijn sekse. Als ik win, ben ik pas de vierde vrouwelijke winnaar in de geschiedenis van het programma. Er staat veel op het spel.

De uitnodiging om mee te doen aan *De Slimste Mens* had op geen beter moment kunnen komen. Daarvoor zat ik een halfjaar thuis, voor de tweede keer in mijn leven. De eerste keer omdat mijn hoofd ziek was, deze keer omdat de hele wereld ziek was. Door de coronamaatregelen kon ik niet op het podium staan en sluimerde mijn angststoornis op de achtergrond van verveling, afwijzing en onzekerheid. Het blijkt niet heel handig te zijn om drie maanden voor het uitbreken van een pandemie die eens in de honderd jaar voorkomt te stoppen met een succesvol cabaretduo en solo verder te gaan.

Maar gelukkig doe ik nu mee aan een van mijn lievelingsprogramma's en heb ik weer iets waar ik me in vast kan bijten. Te lang niksen is niet goed voor mijn hoofd. Mijn deelname aan *De Slimste Mens* is onderdeel van een masterplan voor mijn carrière, en de belangrijkste volgende stap is het winnen van dit programma. Dan gaan er hopelijk deuren open bij theaters en andere tv-programma's. Deuren die nu gesloten blijven, omdat niemand weet wie ik ben en wat ik kan.

In de studio hangt een vrolijke sfeer. Alle medewerkers hebben na een lange zomer hard werken zin in het feest dat aan de andere kant van de opname wacht. Ik heb speciaal voor de finale

een nieuwe jurk aangetrokken. Een soort toga, maar dan felrood. Ik draag altijd rood als ik iets belangrijks moet doen. De kleur van vuur, overwinning en moed. Terwijl de redacteur nog een extra glaasje water voor me neerzet en me zachtjes in mijn schouder knijpt, probeer ik zo goed mogelijk mijn buik in te houden. Mijn finalejurk is strak, je ziet mijn vetrollen erdoorheen. Ik moet goed rechtop zitten, niet tegen het microfoonkastje leunen en mijn buik inhouden. En toch maar linkerbeen over rechterbeen.

Mijn mannelijke tegenstanders hebben identieke witte linnen pakken aan. Ze zitten elkaar op te fokken, maken grappen ten koste van elkaar en bespreken wie vandaag de winst pakt en wie het zilver. Ik zeg niets. Wacht maar, heren. Stilte voor de storm.

Maar hoe spannend en hoe leuk ik het ook vind vandaag, ik ben wel moe na zeven afleveringen. Zeven keer zenuwen, zeven nieuwe tegenstanders – onder wie een ex-geliefde – en zeven keer mijn best doen om leuk en sympathiek over te komen op tv. En dat terwijl ik mezelf de hele tijd feministische statements hoor roepen en iets te vaak een flauwe grap maak, precies op het moment dat iemand anders begint te praten.

God, ik zou wel kunnen slapen.

Nou, stel je niet zo aan, dit wil je toch? Als je vandaag niet wint is het allemaal voor niets geweest, sta je straks weer voor twintig man in een beschimmelde werfkelder in Utrecht op te treden, waar het zo klein is dat er zelfs geen wc in de kleedkamer is maar in plaats daarvan een emmer waarin je je rituele zenuwenkakje voor aanvang van de voorstelling behoort te doen – als je geluk hebt.

Ik moet ervoor zorgen dat ik in de top twee eindig, zodat ik in dat eindspel sta en kan winnen. Aan een derde plek heb ik echt helemaal geen reet.

Kop erbij houden, Loeb.

Wat is het warm.

Hebben de anderen het ook warm? Dat moet wel, toch? O, ik

ben de enige. Waarom heb ik het ineens zo warm? Als ik eens wat af zou vallen, zou ik het minder warm hebben. Maar ja, ik heb de discipline niet. Zie je straks ook die onderkin op tv. Eigen schuld dikke bult. Onder mijn kin, dus.

Ik hoop niet dat heel Twitter losgaat op mijn gewicht. Nee, ze zullen het wel te druk hebben met het haten op mijn tanden. ‘Paardenbek’. ‘Miss Overbeet’. ‘Ik vind het gewoon eng om naar jouw gebit te kijken.’ De commentaren op mijn deelname aan *De Slimste Mens* zijn niet mals. Waar de mannelijke kandidaten meedoen aan een kennisquiz, lijkt het alsof ik meedoe aan een missverkiezing. Het gaat op de sociale media alleen maar over mijn uiterlijk. En dat ik hysterisch ben, natuurlijk. Maar dat ben je al snel als je als vrouw met een mening op tv komt.

Ik voel zweet langs mijn oksels naar beneden druppelen. Had ik maar een jurk zonder mouwen aangedaan, dan zou het geen probleem zijn, maar ik moest er per se eentje aan waarvan de helft uit een belachelijk grote mouw bestaat voor een dramatisch effect, en ook nog in een zijden zweetstofje. Die zweetplek zal ook wel een erevermelding op Twitter krijgen. Misschien wel een eigen hastag. #lisazweetplek. #zweetloeb. Weet ik veel. Ik kan er niks aan doen dat ik zweet, het komt door mijn medicijnen. Maar dat weet niemand. En dat boeit ook niemand. Ze zien alleen een zwetend varken op hun flatscreen.

Ik voel druppels op mijn haargrens. Ik moet zo stil mogelijk blijven zitten. Niet bewegen. Dan kunnen mijn klieren ze misschien nog intrekken.

Te laat. Ze lopen al over mijn voorhoofd, via mijn neus naar beneden, en spatten met een dreun op de vloer uit elkaar. Het lawaai is oorverdovend.

Hebben de anderen het gezien? Of gehoord? Ze doen alsof er niks is gebeurd. God, wat is dit goor.

Kom op, niet opgeven met de haven in zicht. Focussen.

De opnameleider telt af. ‘Vijf... Vier...’ De leader van het programma begint en Philip Freriks leest zijn gedichtjes voor. Een grote kraan met daaraan een camera zwenkt voor mijn gezicht. Maar ik kan de woorden van Philip niet goed verstaan. Ik hoor dat hij praat, maar ik begrijp niet wat hij zegt. Ik lach maar in de camera. Niet laten merken dat er iets aan de hand is.

Mijn zicht wordt wazig. Zie ik nou dubbel? Of toch niet? Hoe weet je eigenlijk of je dubbelziet? Ik kan niet meer zien of ik dubbelzie of niet, of misschien wel driedubbel.

Er steekt een mist op in mijn hoofd. Alsof alles vanbinnen vertraagt en ik er geen grip meer op kan krijgen. Een gevoel dat ik heel goed ken, maar dat zich steeds weer als een vloedgolf over me uitstort. Elke keer is het intenser dan ik me herinnerde.

Ik druk mijn nagels in mijn handpalm. Ik moet mezelf pijn doen om niet flauw te vallen.

Blijf erbij. Concentreer je.

Maar ik ga flauwvallen.

Nee, je gaat niet flauwvallen, er is niks aan de hand. Je valt nooit flauw wanneer je bang bent om flauw te vallen.

Behalve die ene keer tijdens de pilatesles waarbij je ondersteboven in een soort verdraaide kamasutrahouding hing – dat is nu niet het geval.

Maar ik ga echt flauwvallen, ik weet het zeker! Ik heb me nog nooit zo licht in mijn hoofd gevoeld!

Moet ik het tegen iemand zeggen? Dat ik me niet goed voel? Nee, dat slaat nergens op, we zitten midden in de opname. Dan zien ze me als een idioot. Een aansteller. Een patiënt.

Het laatste dat ik wil is dat mensen mij als een patiënt zien.

Ik kan hier zelf uit komen. Dit is niet echt. Het zijn maar monstertjes in mijn hoofd. Als ik het tegen de opnameleider zeg, wordt het ineens een ding. Dan leg ik de hele productie plat, en de crew heeft er al een superlange werkdag opzitten. Daar zit niemand op

te wachten. Dan kijken ze me allemaal vreemd aan en denken ze: die spoort niet. We hadden haar nooit voor dit programma moeten vragen.

Zo lang ik leuke grapjes over mijn angststoornis maak is het prima. Vinden mensen het dapper dat ik er op tv zo open over durf te praten. Als ik echt een paniekaanval krijg tijdens een uitzending, wordt het een heel ander verhaal.

Ik grijp de lampenbakken die de leuning van mijn stoel vormen vast. Ze zijn te breed voor mijn handen, dus ik strek mijn vingers helemaal uit. Ik pak ze zo hard vast dat het bloed uit mijn handpalmen stroomt. En ik duw mijn hakken in de grond. Ik zou ze het liefst door de vloer willen drijven om weer grip op mezelf te krijgen. Een scherpe pijnscheut schiet door mijn achillespees omhoog, maar het heeft niet het gehoopte effect. Ik blijf me wazig voelen.

Rustig uitademen, zonder geluid. Ze mogen het niet horen. Dan denken ze dat er iets met me aan de hand is. Wat zegt Philip? Ik knik als reactie, maar ik heb geen idee waar hij het over heeft.

Waarom zien ze niet dat het niet goed met me gaat?

Ik ben misselijk.

Ik voel het water al mijn mond in stromen.

Kut, straks moet ik overgeven, over mijn mooie rode jurk heen. En ik heb ook niks anders bij me. Kut kut kut!

Ik kan nu echt niet gaan overgeven. Elk ander moment in mijn leven is prima, maar alsjeblieft niet nu!

Ik haal het niet om naar het toilet te rennen. Bij de ingang van de studio heb ik een prullenbak gezien. Daar dan maar in.

Waarom gebeurt dit nou precies nú weer? Kan ik nou nooit eens normaal doen?

Waarom komt dit steeds weer terug?

Ik heb het benauwd. Ben ik raar aan het ademen? Volgens mij niet, toch? Ik ben toch niet aan het hyperventileren?